



TAMPEREEN KAUPUNKI

# Tampere 2017 – toimintamallin uudistamisprojekti

---

Kysely henkilöstölle pormestarimallista





# Kysely pormestarimallista

- Loorassa e-lomakekysely 3.9.-25.9.2015
- Kysymykset:
  - Millaisia tehtäviä pormestarilla tulisi olla? Tulisiko tehtävissä yhdistyä nykymallin mukaisesti strateginen ja organisaation operatiivinen johtaminen vai tulisiko jompaakumpaa johtamisen osa-aluetta painottaa nykyistä enemmän?
  - Miten näet apulaispormestarien roolin jatkossa? Millaisia tehtäviä heillä tulisi olla?
  - Tulisiko pormestari valita jatkossa suorilla kansanvaaleilla, mikäli lainsäädäntö sen mahdollistaa?
- Vastaajia 64 , kooste vastauksista seuraavilla sivuilla

# Pormestarin tehtävät 1/2

- Enemmistö pormestarin tehtävänkuvaan kantaa ottaneista oli sitä mieltä, että tehtävissä pitäisi painottua nykyistä enemmän strateginen ja poliittinen johtaminen . Tällöin pormestari
  - tekee strategisia linjauksia, asettaa tavoitteita, varmistaa kaupunkistrategian toteuttamisen ja siihen sitoutumisen
  - hoitaa poliittisen prosessin ja vuoropuhelun poliittisten ryhmien kanssa
  - edustaa ja valvoo Tampereen/Pirkanmaan etua kansallisella ja kansainvälisellä tasolla (tässä mahdollisuus tuottaa paljon lisäarvoa)
  - ottaa kantaa ja vastuuta suurista tulevaisuuden kysymyksistä (esim. työllisyys, sote, palveluiden kehittäminen)
  - toimii linkkinä kuntalaisiin päin (osallistuminen)
  - jättää operatiivisen- ja ns. mikrojohtamisen ammattijohtajille/asiantuntijoille (delegointi, luottamus) – johtaville viranhaltijoille riittävästi valtaa johtaa henkilöstöä ja taloutta
- Myös pormestarin nykyinen tehtävänkuva sai kannatusta
  - molemmat johtamistehtävät (strateginen ja operatiivinen) kuuluvat pormestarille
  - kokonaisvaltainen johtamisote, ei pelkkä keulakuva
  - joidenkin vastaajien mielestä operatiivista otetta voisi nykyisestä lisätä, mikä edellyttää huomion kiinnittämistä pormestarin johtamis- ja esimiesosaamiseen (mm. tiedolla johtaminen)



# Pormestarin tehtävät 2/2

- **Muita visioita pormestarin tehtävistä**
  - kaupungin "isä tai äiti", joka toimii valintansa jälkeen päivän (tai pelin) politiikan yläpuolella olevana kokoavana ja vakauttavana voimana sekä visionäärinä
  - kaupunginhallituksen puheenjohtaja (edunvalvonta- ja kaupunkimarkkinointitehtävillä höystettynä)
  - pelkkä keulakuva
- **Pormestarimalliin/pormestarin tehtävänkuvaa kohdistui myös kriittisiä kommentteja**
  - johtajuuden puute/hajanaisuus, vallan keskittyminen, tehtävien liiallinen operatiivisuus
    - hallinnon puuroutuminen, tehtävän määräaikaisuus – pitkäjänteisyyden puute, keulakuvamaisuus, mallin kustannukset
  - jotkut vastaajista ehdottivat mallista luopumista, vaihtoehtona esim. määräaikainen viranhaltija-kaupunginjohtaja
- **Pormestarin roolissa onnistumisen edellytyksiä (tehtävänkuvasta riippumatta)**
  - annetun roolin kunnioittaminen ja siinä pysyminen, pitkäjänteisyys, vastuullisuus, johdonmukaisuus

# Apulaispormestarien rooli ja tehtävät 1/2

- **Apulaispormestarien rooliin ja tehtäviin kaivattiin nykyistä enemmän selkeyttä. Enemmistö tehtävänkuvaa kantaa ottaneista toivoi sen painottuvan enemmän strategiseen ja poliittiseen johtamiseen, jolloin apulaispormestarit**
  - toimivat päätoimisina lautakuntien puheenjohtajina (ja/tai kaupunginhallituksen jäsenenä), hoitavat poliittista prosessia (yhteen sovittava rooli)
  - vastaavat toimialansa strategisesta johtamisesta ja tukevat pormestaria sitä koskevien linjausten tekemisessä
  - antavat toimialalleen kasvot ja toimivat linkkinä kuntalaisiin päin (tiedotus, osallistuminen)
  - toimivat toimialojensa kehittämiseen kannustavina asiantuntijoina, vastaavat palvelutarpeiden muutoksiin vastaavasta toimialarajat ylittävästä kehittämisestä
  - hoitavat kaupunkimarkkinointia yhdessä pormestarin kanssa
  - jättävät operatiivisen johtamisen viranhaltijoille (joissain vastauksissa sis. myös valmistelun ja sen ohjaamisen, jopa sidosryhmäyhteistyön ja kuntalaiskontaktit)
- **Nykytilakin sai kannatusta, myös operatiivisen johtamisen lisääminen**
  - nykyisten tehtävien päivitys uuteen toimintamalliin ja aikaan sopiviksi (tarvittava osaaminen, tiivis yhteistyö palvelutuotannon kanssa)
  - roolin painottaminen enemmän palvelualueiden operatiiviseen johtamiseen, pormestarin avustaminen operatiivisessa johtamisessa



# Apulaispormestarien rooli ja tehtävät 2/2

- **Apulaispormestarien määrä**
  - Lähes kaikki vastaajat, jotka kannattivat apulaispormestarijärjestelmää, pitivät nykyistä määrää liian suurena
  - Yhtenä perusteluna sote-itsehallintoalue, jonka myötä kaupungin tehtävät vähenevät ja poliittisen johtamisen kenttä kapenee
  - Sopivasta apulaispormestarien määrästä oli erilaisia näkemyksiä
    - yksi apo: pormestarin sijainen/apulainen
    - kaksi apo: 1) hyvinvointi (sote, koulutus, vapaa-aika) 2) yhdyskunta
    - kolme apo: siirtymävaiheessa sote-palveluilla omansa, sote-uudistuksen jälkeen vain kaksi
- **Apulaispormestarijärjestelmään kohdistui myös kriittisiä kannanottoja**
  - Resurssien tuhlaus, johtajuuden hajautuminen, roolin ja vastuiden epäselvyys (strateginen vs. operatiivinen), roolin riippuvuus henkilökohtaisista ominaisuuksista (osaaminen, kokemus), vaihtuvuus (haitallista mm. edunvalvonnalle)
  - Lähes kolmannes vastaajista ehdotti apulaispormestareista luopumista, tilalle esim. vahvat palvelualueiden johtajat tai määräaikaiset apulaiskaupunginjohtajat
- **Apulaispormestarin roolissa onnistumisen edellytyksiä (tehtävänkuvasta riippumatta)**
  - Apulaispormestarien ei pitäisi johtamisjärjestelmän toimivuuden kannalta olla sekä lautakuntien että valtuustoryhmien puheenjohtajia

# Pormestarin valintatapa 1/2

- Pormestarin valitsemista suoralla vaalilla kannatti hieman yli puolet vastaajista.
- Keskeiset perustelut suoran vaalin puolesta ja vastaan:
  - pormestarille vahva ja suora mandaatti kuntalaisilta
  - valinnan avoimuus, kuntalaisilla mahdollisuus valita paras ehdokas ilman poliittista kaupankäyntiä
  - kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät, samoin tietoisuus mallista, voisi myös lisätä äänestysaktiivisuutta
  - valitun henkilön suurempi itsenäisyys suhteessa puolueisiin
  - vaalin tuoma paikallinen ja valtakunnallinen näkyvyys
  - henkilövaali vie huomion asiakysymyksistä
  - korostaa tarpeettoman paljon pormestarin asemaa suhteessa valtuustoon
  - vaarana alhainen kiinnostus vaalia kohtaan – vääristynyt tulos
  - vaalien järjestämisen kustannukset
- Edellytyksiä suoran vaalin onnistuneelle toteutukselle:
  - ehdokkaiden pätevyysvaatimukset (koulutus, osaaminen) sekä äänestäjien tietoisuus pormestarin tehtävistä ja niiden edellyttämistä ominaisuuksista
  - pormestarin valtaoikeuksien lisääminen, jotta tehtävä houkuttelee hyviä hakijoita
  - valtuuston ja pormestarin roolien/tehtävien tarkka määrittely, yhteistyö valtuuston poliittisen enemmistön kanssa



# Pormestarin valintatapa 2/2

- Pormestarin valitsemista valtuuston toimesta kannatti noin kolmannes vastaajista
- Keskeiset perustelut:
  - mahdollistaa osaamiseltaan ja kokemukseltaan parhaan henkilön valinnan
  - pormestarilla on takanaan valtuuston enemmistö, mikä parantaa edellytyksiä tehtävän hoidolle
- Moni vastaajista kytki tarkoituksenmukaisen valintatavan pormestarin tehtävien sisältöön; jos tehtäväkuva on nykyistä strategisempi, silloin suora vaali on sopivampi vaalitapa.





# Yhteenveto

- Pormestarimallia pidettiin pääsääntöisesti kannatettavana, mutta sitä tulee vastaajien mielestä edelleen kehittää.
- Pormestarin tehtäviä pitäisi vastaajien enemmistön mielestä suunnata nykyistä enemmän strategiseen johtamiseen.
- Myös apulaispormestarien tehtävissä pitäisi vastaajien enemmistön mielestä painottua strateginen johtaminen.
- Suhtautuminen apulaispormestarijärjestelmään oli melko kriittistä. Moni vastaajista ehdotti järjestelmästä luopumista; sitä kannattavienkin mielestä apulaispormestarien määrää tulisi vähentää nykyisestä.
- Hieman yli puolet vastaajista kannatti pormestarin valitsemista suoralla vaalilla.